

VÝZKUM PŘIPRAVENOSTI STUDENTŮ OBORU UČITELSTVÍ PRO MŠ NA CIZOJAZYČNOU VÝCHOVU A VZDĚLÁVÁNÍ

ALENA NELEŠOVSKÁ, EVA ŠMELOVÁ

Abstrakt: *Současná mateřská škola potřebuje vzdělané odborníky se zaměřením na problematiku předškolního vzdělávání, jehož součástí může být i výuka cizího jazyka. Nelze opomenout skutečnost, že české mateřské školy navštěvují i děti z cizojazyčného prostředí. Budoucí předškolní pedagog musí být i pro tuto oblast kvalitně připravený. Příspěvek prezentuje dílčí výsledky výzkumného šetření realizovaného na PdF UP v Olomouci v rámci grantu ESF, se zaměřením na oblast jazykové přípravy studentů oboru Učitelství pro MŠ.*

Klíčová slova: *učitel mateřské školy, student, vyučující, studentské hodnocení, mateřská škola, cizí jazyk, cizojazyčné prostředí, vzdělávací metody a formy.*

Abstract: *The current kindergartens need well-educated specialists focusing on pre-school education issue, the part of which can also be teaching of a foreign language. The fact that also children from foreign-language environments attend the Czech kindergartens cannot be omitted. The future pre-school pedagogue must also be well-prepared for this. The contribution presents partial results of a research realized at Faculty of Education at Palacký University Olomouc within ESF grant, focused on language preparation realm of students of Teaching Profession for Kindergartens field of study.*

Key words: *kindergarten teacher, student, teacher, student evaluation, kindergarten, foreign language, foreign-language environment, education methods and forms*

Úvod

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha 2001) vymezil záměry a priority vzdělávací politiky. K hlavním cílům patří rozvoj lidské individuality, posilování soudržnosti společnosti, podpora demokracie a občanské společnosti, výchova k partnerství, spolupráci a solidaritě v evropské i globalizující se společnosti apod.

Každý cíl potřebuje pro svoje naplnění podmínky a připravené občany. Za jeden z mnoha důležitých prostředků považujeme jazykovou kompetenci každého jedince.

Zkvalitnění a posílení jazykového vzdělávání je zakomponováno i v Lisabonské strategii EU a v řadě dalších národních i mezinárodních vzdělávacích dokumentech, neboť schopnost komunikovat v cizích jazycích představuje základní dovednost nezbytnou pro komunikaci v otevřené Evropě.

1. Cizí jazyk v předškolním vzdělávání

MŠMT ČR vydalo Národní plán výuky cizích jazyků, jehož součástí je Akční plán výuky cizích jazyků pro období 2005 – 2008. Dokument odůvodňuje mimo jiné i význam jazykového vzdělávání již v útlém věku. Klade důraz na potřebu speciálního vyškolení učitelů pro výuku cizího jazyka dětí předškolního věku. Rané vyučování není v tomto případě pojímáno jako klasická výuka jazyka, ale zejména jako příprava na jeho osvojování.

Dnešní mateřské školy si vytvářejí v pojetí v Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2004) vlastní školní vzdělávací programy. Projektují na podmínky školy, ale vycházejí i z požadavků dnešních klientů školy, k nimž patří i výuka cizího jazyka. Výuku cizího jazyka zde většinou zajišťují kvalifikovaní lektori, neboť učitelkám mateřských škol chybí potřebná odborná příprava.

Není dnes výjimkou, že českou mateřskou školu navštěvují děti z cizojazyčného prostředí. I v tomto případě by měla být učitelka mateřské školy profesionálem, který je schopen s těmito rodiči i s dětmi komunikovat a pomoci dítěti v relativně možné míře bezproblémovou adaptaci v novém prostředí.

2. Jazyková příprava budoucích učitelů mateřských škol na PdF UP v Olomouci

Pedagogická fakulta UP v Olomouci již třetím rokem pod garancí Katedry primární pedagogiky připravuje na profesi budoucí učitele mateřských škol, a to v bakalářském studijním programu oboru Učitelství pro mateřské školy.

I když se jedná o studijní obor pro přípravu učitelů nejazykového směru, je výuka cizího jazyka pro tyto studenty zařazena do skupiny povinně volitelných předmětů. Student má možnost volby studia jazyka anglického, německého nebo francouzského, který studuje v průběhu čtyř semestrů. Předmět je zakončený zkouškou.

Studenti se v této oblasti mohou zdokonalovat i v rámci volitelných předmětů v průběhu celého studia.

Jazyková příprava budoucích učitelů mateřské školy tvoří nedílnou součást studijního programu, je uskutečňována v souladu se strategickými dokumenty na národní i mezinárodní úrovni.

3. Jazyková příprava z pohledu studenta

Katedra primární pedagogiky na PdF UP v Olomouci je řešitelem projektu realizovaného v rámci ESF „*Evaluace a inovativní aplikace bakalářského studijního programu oboru Učitelství pro mateřské školy*“, jehož cílem je evaluovat a následně inovovat stávající vzdělávací studijní program do podoby modulového uspořádání.

Východiska pro nezbytné korekce vycházejí z evaluace studijního programu, a to z pohledu vyučujících, na základě sebereflexe studentů, hodnocení učitelů pedagogické praxe a spolupracujícího supervizora.

Pro posuzování kvality vysokoškolské výuky z pohledu studenta využíváme posuzovací škálu CLIC (viz Příloha č. 1).

Metodiku výzkumného zpracování navrhl a zpracoval prof. PhDr. M. Chráska, CSc., který je členem řešitelského týmu.

Nástroje výzkumného šetření

V provedeném šetření byla 20 studentům 1. ročníku a 20 studentům 2. ročníku předložena posuzovací škála CLIC, která obsahuje 47 položek Likertova typu a je strukturována do čtyř oblastí:

1. oblast *činnost učitele ve výuce* (pol. 1-18),
2. oblast *výuka předmětu* (pol. 19-28),
3. oblast *sebehodnocení* (pol. 29-37),
4. oblast *přínos výuky* (pol. 38-47). (viz Příloha č. 1)

Výsledky posuzování studentů zachycují tabulky č. 1 – č. 6.

Před vlastním statistickým zpracováním výsledků jsme ověřovali, do jaké míry jsou získaná data reliabilní (spolehlivá a přesná). K posouzení reliability dat jsme použili Cronbachův koeficient alfa a analýzu jsme prováděli pomocí výpočetního systému STATISTICA Cz 5.0.

Standardizovaný Cronbachův koeficient alfa vykázal ve skupině studentů 1. ročníku hodnotu 0,9192, ve skupině studentů 2. ročníku hodnotu 0,8706. Obě uvedené hodnoty dokládají poměrně velmi vysoký stupeň reliability provedeného měření, a proto i další analýzy lze považovat za dostatečně věrohodné.

Výsledky posuzování v jednotlivých oblastech

Následující tabulky uvádějí v % odpovědi studentů (úroveň hodnocení viz Příloha č. 1).

Tabulka č. 1 Hodnocení činnosti učitele ve výuce cizího jazyka (v %)

Položk a	1 v %		2 v %		3 v %		4 v %		5 v %		N v %	
	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.
1	30	15	30	50	15	30	25	-	-	-	-	5
2	10	25	30	25	30	40	20	5	10	5	-	-
3	10	20	40	55	20	20	20	5	10	-	-	-
4	40	20	15	10	30	15	5	40	10	15	-	-
5	-	-	20	-	25	-	15	20	40	80	-	-
6	5	-	5	10	20	10	25	20	40	40	5	20
7	40	25	35	55	10	15	15	5	-	-	-	-
8	15	-	15	-	15	10	35	45	20	35	-	10
9	30	45	25	20	15	30	25	5	5	-	-	-
10	30	30	20	40	15	20	10	10	25	-	-	-
11	80	55	20	35	-	15	-	-	-	-	-	-
12	20	35	15	40	15	15	20	10	30	-	-	-
13	5	25	20	40	30	10	20	10	20	5	5	10
14	20	45	25	45	35	5	15	5	5	-	-	-
15	15	30	10	40	15	20	20	-	30	-	10	10
16	10	15	35	50	35	30	10	5	-	-	10	-
17	25	20	35	35	25	35	10	5	5	-	-	5
18	-	-	15	-	25	5	15	10	35	75	10	10

Komentář

Studenti 1. i 2. ročníku pozitivně hodnotí zejména odbornost vyučujících a prostor pro cizojazyčnou komunikaci ve výuce. Kladně hodnotí i zpětnou vazbu ze strany vyučujících a jejich pozitivní odezvu na dobré výsledky studenta.

Studenti, kteří vlastní jazykové dovednosti hodnotili jako průměrné a podprůměrné, vnímali výuku cizího jazyka jako velmi náročnou, v níž vyučující vyžadoval více, než byli schopni zvládnout. Souvislost s tímto aspektem můžeme spatřovat i v negativnějším hodnocení a studenty uváděnou nedostatečnou srozumitelnost výkladu učiva. Obě skupiny studentů postrádaly výraznější motivaci ze strany vyučujícího k výuce cizího jazyka.

Tabulka č. 2 Výuka předmětu cizí jazyk

Položka	1 v %		2 v %		3 v %		4 v %		5 v %		N v %	
	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.
19	45	55	20	20	20	10	-	-	-	5	15	10
20	40	20	10	25	15	25	15	15	10	15	10	0
21	35	20	45	20	10	30	5	20	-	5	5	5
22	30	25	45	35	20	30	-	5	-	5	5	-
23	35	-	15	15	15	30	5	25	10	30	20	-
24	25	10	15	55	20	5	15	10	25	10	-	15
25	10	10	15	60	35	20	15	-	25	-	-	10
26	5	5	15	15	10	15	15	35	30	10	25	20
27	20	5	15	25	5	15	-	20	-	5	60	30
28	5	5	15	15	5	25	-	5	15	10	60	40

Komentář

Studenti pozitivně hodnotí obsahovou jednotnost učebnic i přednášek. Učebnice, s nimiž studenti pracují, jsou z jejich pohledu hodnoceny jako srozumitelné a dokonce 35 % studentů 1. ročníku se domnívá, že by mohlo samostudium prostřednictvím těchto učebnic nahradit přednášky.

Tabulka č. 3 Sebehodnocení studenta ve vztahu k jazykovému vzdělávání

Položka	1 v %		2 v %		3 v %		4 v %		5 v %		N v %	
	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.
29	10	25	15	15	30	30	20	10	20	20	5	-
30	5	25	25	20	40	30	10	10	15	5	5	10
31	5	15	-	30	40	35	20	5	30	10	5	5
32	5	15	10	15	15	40	35	10	25	5	10	15
33	15	20	20	20	40	30	15	10	10	5	-	15
34	30	15	-	35	40	20	10	15	20	5	-	10
35	15	20	20	25	35	35	-	20	30	-	-	-
36	20	40	45	40	30	20	-	-	5	-	-	-
37	15	35	20	25	30	25	-	5	25	-	10	10

Komentář

Vlastní aktivitu ve výuce studenti obou skupin ve větším počtu (1.r./40%, 2.r./30 %) hodnotili spíše jako průměrnou. Schopnost reagovat na odborné dotazy kolegů hodnotí studenti 1. ročníku v 35 % stupněm 4 a studenti 2. ročníku ve 40 % stupněm 3.

Vlastní jazykové dovednosti studenti nehodnotí, jak ukazují výsledky v tabulce č. 3, příliš vysoko. Převažuje zde hodnocení na stupni 3 a 4. Pozitivně hodnotí vlastní pozornost ve výuce skoro polovina studentů 1. ročníku, a to na stupni 2 (45 %), i studenti 2. ročníku hodnotí tuto oblast pozitivně, tj. stupněm 1 a 2 (40 %).

I když studenti vysoce hodnotí odbornost vyučujících, v případě, kdy je mají doporučit ostatním studentům jsou studenti 1. ročníku v 25 % značně kritičtí. V této skupině studentů opět převažují studenti, kteří hodnotí vlastní jazykovou úroveň jako nízkou.

Tabulka č. 4 Přínos výuky cizího jazyka

Položka	1 v %		2 v %		3 v %		4 v %		5 v %		N v %	
	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.	1.r.	2.r.
38	20	-	30	25	20	65	20	10	-	-	10	-
39	20	10	30	30	40	30	10	10	-	-	-	20
40	10	10	20	25	40	50	20	15	-	-	10	-

41	-	15	20	35	60	35	20	10	-	-	5	-
42	-	5	15	30	45	55	40	10	-	-	-	-
43	10	5	10	35	50	35	20	15	-	-	10	10
44	-	5	5	15	50	45	40	30	5	-	5	-
45	10	15	15	20	40	65	35	-	-	-	-	-
46	-	-	20	20	45	50	35	25	-	-	-	5
47	5	5	15	30	60	45	20	15	-	-	-	5

Komentář

Přínos předmětu z hlediska širší aplikace získaných poznatků hodnotí obě skupiny studentů spíše na stupni 3 (1.r. 40 %, 2.r. /50 %). Hodnocení přínosu výuky předmětu cizího jazyka z pohledu studentů je v případě obou skupin studentů spíše negativní. Studenti 1. ročníku přínos výuky ve vztahu k rozvoji slovního a písemného vyjadřování hodnotí ve 40 % na stupni 3 a v případě 35 % na stupni 4. Studenti 2. ročníku tuto oblast hodnotí v 65 % na stupni 3. Výuku cizího jazyka nevnímají studenti jako příliš ovlivňující dobré postoje pro život.

Tabulka č. 6: Výsledky Studentova t-testu pro průměry v oblastech posuzování

Oblast posuzování	1.ročník	2. ročník	T	Signifikance
Průměrné hodnocení činnosti učitele	2,83	2,95	+ 0,81	0,422
Průměrné hodnocení výuky předmětu	2,47	3,19	+ 2,76	0,007**
Průměrné hodnocení sebe sama	3,08	2,34	- 6,39	0,000**
Průměrné hodnocení přínosu výuky	2,96	2,69	- 3,10	0,002**
Celkové hodnocení (ve všech polož.)	2,83	2,83	0,00	0,994

Rozdíly mezi průměrným hodnocením jednotlivých oblastí u studentů 1. a 2. ročníku byly posuzovány Studentovým t-testem. Výsledky analýzy uvádí tabulka č. 6. Je patrné, že statisticky významné rozdíly se objevují při hodnocení oblasti *výuka předmětu, hodnocení sebe sama a hodnocení přínosu výuky*.

Interpretace výsledků výzkumného šetření ve sledovaných oblastech

Oblasti výuka předmětu cizí jazyk

Studenti 2. ročníku hodnotí výuku předmětů anglický jazyk pro nefilology a německý jazyk pro nefilology výrazně pozitivněji než studenti 1. ročníku.

Hodnocení sebe sama ve vztahu k jazykovému vzdělávání

Seba sama studenti 2.ročníku hodnotí naopak výrazně negativněji než studenti 1. ročníku (signifikace je menší než 0,001). Kritičtější postoj k hodnocení sebe sama je jistě ve 2. ročníku umocněný zkouškou, kterou se uzavírá blok jazykové přípravy budoucích učitelů mateřské školy. Souvislost můžeme spatřovat i s postupným osobnostním dozráváním studentů.

Hodnocení přínosu výuky cizí jazyk

Hodnocení přínosu výuky je významně vyšší u studentů 1. ročníku než u studentů 2. ročníku. U studentů 2. ročníku většinou pod tlakem již zmiňované zkoušky se setkáváme někdy i s názorem, že pro budoucího učitele mateřské školy je výuka tohoto předmětu nepotřebná.

Hodnocení činnosti učitele ve výuce cizího jazyka

V hodnocení činnosti učitele ve výuce nejsou mezi srovnávanými skupinami studentů statisticky významné rozdíly.

Celkové průměrné hodnocení jazykové přípravy

Celkové průměrné hodnocení jazykové přípravy v pregraduální přípravě budoucích učitelů mateřských škol (ve všech oblastech, tj. ve všech položkách dotazníku) je u obou ročníků stejné. Významné rozdíly jsou ovšem ve struktuře hodnocení. Zatímco studenti 2. ročníku hodnotí výrazně lépe výuku předmětu, studenti 1. ročníku hodnotí výrazně lépe sebe a přínos výuky, což souvisí s výše uvedenými aspekty. Uvedená skutečnost ukazuje na kritičtější pohled studentů 2. ročníku, který lze vnímat v souvislosti s osobnostním růstem studenta. Nelze přehlédnout negativní postoj k výuce cizího jazyka u studentů, kteří hodnotí vlastní jazykové dovednosti jako podprůměrné. Ukazuje se tak přímá souvislost s výsledky studia a vztahem studenta k samotné výuce.

Shrnutí

Studijní skupiny studentů oboru Učitelství pro mateřské školy jsou značně nesourodé. Tvoří je absolventi gymnázií, středních odborných pedagogických i nepedagogických škol. Studenti přicházejí na vysokou školu se značně rozdílnou jazykovou výbavou, což se ve většině případů odráží i do vztahu studenta k jazykovému vzdělávání. I když studenti výuku předmětu berou jako přínosnou a nezbytnou nejenom pro osobní, ale i profesní život, postoj k cizímu jazyku je značně ovlivněn obavami z nezvládnutí požadavků.

Domníváme se, že významnou roli zde může sehrát zatraktivnění předmětu prostřednictvím vhodných aktivizačních metod a forem vzdělávání.

Výuka cizího jazyka na PdF UP v Olomouci u studijního oboru Učitelství pro mateřské školy je zaměřena zejména na osvojení si komunikativních dovedností a gramaticky správného zvládnutí cizího jazyka. Studenti postrádají ve výuce cizího jazyka metodiku výuky cizího jazyka pro předškolní vzdělávání. Rozšířením výuky o tuto oblast by předmět jistě zkvalitnilo a zefektivnilo. Zájem o výuku cizího jazyka by podpořila i možnost získání certifikátu, který by opravňoval vyučovat cizí jazyk v mateřské škole.

Závěr

Použitá posuzovací škála nám umožňuje zmapovat hodnotící názory studentů i jejich očekávání, a to v konfrontaci s obsahem výuky, uplatňováním vyučovacích metod a forem vzdělávání. Současně máme tak možnost pronikat do myšlení studentů a zjišťovat jejich postoj k různým pedagogickým situacím. Získané informace nám potom slouží jako jedno z možných východisek pro projektování inovativních změn.

Literatura

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha: Portál, 1996. 80-7178-022-7.

PRŮCHA, J. *Učitel – Současné poznatky o profesi*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-621-7.

NELEŠOVSKÁ, A. ŠMELOVÁ, E. Motivace budoucích předškolních pedagogů ke zvolené profesi. In Sborník *Teoria a prax výchovy a vzdelávania v materských školách*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešově, 2005, s. 58 – 62. ISBN 80-8068-433-2.

ŠVEC, V. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-70-2.

VAŠUTOVÁ, J. *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání*. Praha: UK, 2002.
ISBN 80-7290-100-1.
Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: VUP, 2004.

Kontaktní adresa na autory: Prof. PhDr. Alena Nelešovská, CSc., e-mail alena.nelesovska@upol.czPhDr. Eva Šmelová, Ph.D., e-mail smelovaeva@seznam.cz

PdF UP v Olomouci
 Katedra primární pedagogiky
 Žižkovo nám. 5
 771 40 Olomouc

Příloha č. 1**POSUZOVACÍ ŠKÁLA CLIC**

(Check – List of Instructional Characteristics,
 Roger G. Hoffman, Univerzita v Marylandu, 1976,
 přeložil a upravil J. Mareš, LF UK v Hradci Králové)

Návod pro posuzování

Přečtěte si pozorně každý výrok a ohodnoťte, jak přesně a výstižně popisuje určitý aspekt výuky. Své stanovisko vyjádřete zakroužkováním příslušného písmena. Pokud nelze výrok posoudit (např. jste dosud neudělali z daného předmětu zkoušku), potom zakroužkujte písmeno N.

velmi přesný popis	dost přesný popis	přibližně přesný popis	dost nepřesný popis	velmi nepřesný popis	nelze posoudit
a	b	c	d	e	N

UČITEL

1. dovedl ocenit, když někdo z nás dobře pracoval-----	a	b	c	d	e	N
2. do každé vyučovací hodiny vnášel nápady, zajímavé myšlenky----	a	b	c	d	e	N
3. používal názorných příkladů-----	a	b	c	d	e	N
4. trval na tom, aby se všechno dělalo přesně tak, jak chce on-----	a	b	c	d	e	N
5. „vozil se“ po špatných studentech-----	a	b	c	d	e	N
6. vybízel studenty, aby kriticky zvažovali jeho výroky-----	a	b	c	d	e	N
7. kladl často studentům otázky-----	a	b	c	d	e	N
8. vyžadoval více, než mohl člověk udělat-----	a	b	c	d	e	N
9. navozoval a podporoval diskusi v hodině-----	a	b	c	d	e	N
10. když jsem pracoval(a) dobře, dal mi to najevo-----	a	b	c	d	e	N
11. měl z daného předmětu rozsáhlé vědomosti-----	a	b	c	d	e	N

12. vzbuzoval zájem o předmět-----	a	b	c	d	e	N
13. náměty vyšlé z řad studentů bral v úvahu-----	a	b	c	d	e	N
14. dobře organizoval práci-----	a	b	c	d	e	N
15. seznamoval nás s praktickými aplikacemi-----	a	b	c	d	e	N
16. vykládal velmi důkladně-----	a	b	c	d	e	N
17. vysvětloval vzájemné vztahy mezi jednotlivými partiemi učiva---	a	b	c	d	e	N
18. kritizoval studenta před ostatními-----	a	b	c	d	e	N

VÝUKA PŘEDMĚTU

19. učebnice a přednášky byly obsahově identické-----	a	b	c	d	e	N
20. k tomu, aby člověk porozuměl přednáškám, bylo nezbytné studium z učebnice-----	a	b	c	d	e	N
21. obsah učebnice (skript) byl srozumitelný-----	a	b	c	d	e	N
22. studium učebnice (skript) z daného předmětu člověku pomohlo--	a	b	c	d	e	N
23. studium učebnice (skript) mohlo docela dobře nahradit přednášky-----	a	b	c	d	e	N
24. způsob přednášení nebyl nudný-----	a	b	c	d	e	N
25. přednášky byly připraveny tak, aby vzbudily zájem-----	a	b	c	d	e	N
26. zkušební otázky znal člověk zhruba předem-----	a	b	c	d	e	N
27. zkoušky člověku umožnily poznat vlastní síly a možnosti-----	a	b	c	d	e	N
28. při zkouškách se zkoušely základní věci-----	a	b	c	d	e	N

POPIS SEBE SAMA

29. mám dobré základy pro to, abych se vyrovnal(a) s úrovní obtížností daného předmětu-----	a	b	c	d	e	N
30. při výuce jsem se aktivně zapojoval(a) do diskuse-----	a	b	c	d	e	N
31. hodiny daného předmětu se mi líbily, měl(a) jsem z nich potěšení-----	a	b	c	d	e	N
32. uměl(a) jsem zodpovědět odborné dotazy svých kolegů-----	a	b	c	d	e	N
33. při vyučování jsem se sám také ptal(a)-----	a	b	c	d	e	N

34. debatoval jsem o učivu i mimo vyučování----- a b c d e N
35. snažil(a) jsem se o probíraném učivu dozvědět více----- a b c d e N
36. při vyučování jsem byl(a) pozorný(á)----- a b c d e N
37. sestavu učitelů, která naši skupinu vyučovala,
bych doporučil(a) každému----- a b c d e N

Na závěr se pokuste zhodnotit, co Vám výuka tohoto předmětu dala ve srovnání s ostatními předměty, které jste až dosud absolvovali. Zde je nabízená stupnice hodnocení:

více než ve většině jiných předmětů	více než v některých předmětech	stejně jako v jiných předmětech	méně než v jiných předmětech	méně než ve většině jiných předmětů
--	---------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	---

a

b

c

d

e

38. člověk získal faktické znalosti (osvojil si terminologii,
způsoby třídění, ví o metodách a vývojových trendech oboru)---- a b c d
39. naučil(a) jsem se základním principům předmětu,
nej důležitějším teoriím, znám obecné závěry----- a b c d
40. člověk se naučil také aplikovat získané poznatky, naučili jsme
se racionálně usuzovat, řešit problémy, rozhodovat se----- a b c d
41. naučil(a) jsem se, jak mám získávat další poznatky v oboru----- a b c d
42. výuka tohoto předmětu rozvíjela v člověku tvořivé schopnosti---- a b c d
43. předmět přispěl k vypěstování smyslu pro odpovědnost
(sebekázeň i sebedůvěru)----- a b c d
44. díky výuce tohoto předmětu se mi rozšířil obzor, začal(a)
jsem chápat a oceňovat vědu----- a b c d
45. naučil(a) jsem se lépe vyjadřovat (ať už písemně nebo ústně)---- a b c d
46. zjistil(a) jsem, že mi učení pomohlo porozumět sobě samému,
ovlivnilo moje zájmy, vložky, pořadí hodnot----- a b c d
47. člověk nejen získal určité dovednosti, ale vytvořil si i postoje,
které jsou dobré pro další život----- a b c d